BÀN VỀ CÁC ĐIỂM MỚI CỦA DỰ THẢO LUẬT THUẾ THU NHẬP CÁ NHÂN

NGUYỄN XUÂN THẮNG *

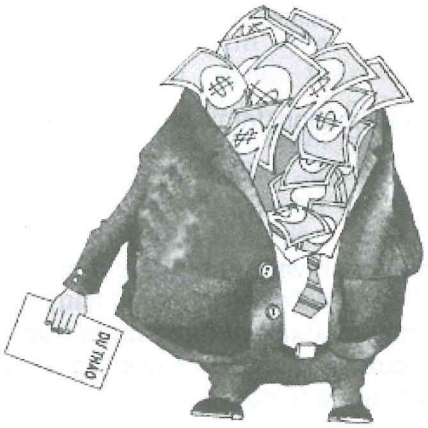

Việt Nam gia nhập Tổ chức thương mại thế giới (WTO) điều đó có nghĩa các rào cản thương mại sẽ dần bị gỡ bỏ theo các cam kết, các khoản thu cho ngân sách nhà nước từ thuế nhập khẩu sẽ ngày càng giảm, ngân sách nhà nước sẽ phụ thuộc chủ yếu vào các nguồn thu trong nước, trong đó thuế thu nhập cá nhân (TNCN) sẽ là một trong những nguồn thu quan trọng chiếm tỉ lệ đáng kể. Do vậy công tác hoàn thiện về mặt pháp lý để có cơ sở đưa thuế TNCN đi vào đời sống nhân dân, nhằm: bảo đảm tính công bằng xã hội, hoàn thiện hệ thống chính sách thuế và tạo sự ổn định cho ngân sách nhà nước là rất cần thiết. Thực hiện tiến trình cải cách hệ thống thuế, vừa qua Chính phủ có tờ trình số 134/TTr-CP ngày 17/10/2006 trình Quốc hội về dự án Luật thuế TNCN để thay thế cho Pháp lệnh thuế thu nhập đối với người có thu nhập cao đã được áp dụng từ năm 1991 đến nay. Theo dự kiến Luật thuế TNCN sẽ chính thức được áp dụng vào ngày 1/1/2009.

Dự thảo thuế TNCN đã thể hiện được tính kế thừa của Pháp lệnh thuế thu nhập đối với người có thu nhập cao hiện hành, có tính toán đến các biến động của đất nước trong tương lai có ảnh hưởng đến việc thực hiện Luật thuế TNCN, có tham khảo, so sánh với thuế TNCN của một số nước trong khu vực và trên thế giới. Nói chung, Dự thảo Luật thuế TNCN khá bám sát tình hình thực tế, đáp ứng được các yêu cầu phát triển đất nước trong quá trình hội nhập. Một là, nắm bắt thông tin về thu nhập của dân cư, từng bước quản lý tiến tới kiểm soát thu nhập, phục vụ công tác hoạch định chính sách phát triển kinh tế-xã hội. Hai là, bảo đảm đơn giản, dễ thực hiện, dễ kiểm tra, minh bạch và công khai. Ba là, phù hợp với thực tiễn và hệ thống pháp luật của Việt Nam, phù hợp thông lệ quốc tế.

Tuy nhiên bên cạnh đó vẫn còn một số nội dung, chúng ta cần phải nghiên cứu sâu hơn, để bảo đảm Luật khi đã ban hành có tính khả thi cao:

- Đối tượng chịu thuế là thu nhập từ chuyển nhượng bất động sản: theo ý kiến cá nhân của tôi khi đưa khoản thu nhập này thành đối tượng chịu thuế sẽ được sự hoan nghênh của đa số người dân. Bên cạnh mục tiêu điều tiết thu nhập, tăng thu cho ngân sách, nó còn

* Học viên cao học, ĐH Kinh tế TP.HCM

có tác dụng điều tiết thị trường bất động sản vốn đã rất phức tạp của Việt Nam trong thời gian vừa qua. Việc đầu cơ nâng giá đất lên quá cao đã làm ảnh hưởng đến đa số người dân lao động nghèo không có khả năng mua được nhà, trong khi đó một bộ phận rất nhỏ những người mua bán, đầu cơ đất đai lại chiếm được những khoản lợi nhuận khổng lồ nhưng phần lợi nhuận này lại hầu như chưa có một sắc thuế nào điều tiết. Tuy nhiên, khi tính khoản thuế này chúng ta cần phải xem xét yếu tố trượt giá của đồng tiền. Vì khi đầu tư vào bất động sản để kiếm lời thì thời gian sẽ tương đối kéo dài, có thể trên một năm hay lâu hơn, trong khoảng thời gian đó giá trị của đồng tiền sẽ không còn như ban đầu khi mua bất động sản, nếu phần này không được tính thì sẽ rất thiệt cho người nộp thuế. Theo tôi nên sử dụng tỉ số giá tiêu dùng (CPI) để trừ thêm phần thu nhập khi tính thuế. Ví dụ: một người mua một bất động sản vào ngày 1/1/2009 giá 1.000.000.000 đồng và bán tài sản này vào ngày 31/12/2009 với giá 1.200.000.000 đồng, không có chi phí nào khác, phần thu nhập 200.000.000 đồng thuộc đối tượng chịu thuế TNCN, giả sử tỉ số giá tiêu dùng

	Giá chuyển nhượng	Giá vốn	Thu nhập tính thuế	Thuế suất thuế TNCN	Thuế TNCN Phải nộp
1	2	3	4=2-3	5	6=4x5
Cách tính theo dự thảo Luật thuế TNCN	1.200.000.000	1.000.000.000	200.000.000	25%	50.000.000
Cách tính đề nghị	1.200.000.000	1.084.000.000	116.000.000	25%	29.000.000

(CPI) năm 2009 là 8,4%.

Trong đó:

Giá vốn của cách tính đề nghị = Giá vốn gốc x (1+tỉ số giá tiêu dùng năm 2009)

= 1.000.000.000 x (1+8,4%) = 1.084.000.000

- Giảm trừ gia cảnh

+ Phần đối với người nộp thuế: theo Dự thảo Luật thuế TNCN có 2 phương án được trừ 4 triệu đồng/tháng (48 triệu đồng/năm) hay 5 triệu đồng/tháng (60 triệu đồng/năm) cho bản thân, ngoài ra không được trừ thêm bất cứ khoản nào khác. Như ta đã biết trong xã hội mỗi người có ngành nghề đặc thù khác nhau, mỗi ngành nghề có "chi phí nghề nghiệp" khác nhau, ví dụ: đối với ca sĩ, diễn viên... phải chi cho quần, áo, phấn son rất lớn; giảng viên giảng dạy ở các trường đại học, cao đẳng, bác sĩ, dược sĩ ... phải chi để mua tài liệu, sách ở trong và ngoài nước, tham gia hội thảo, hội nghị, các lớp huấn luyện... để thường xuyên cập nhật kiến thức nâng cao trình độ, chi phí cho các hoạt động này cũng rất lớn. Hay có những nghề mà thời gian sống của nghề đó rất ngắn, ví dụ: các vận động viên thể dục thể thao. Do đó khi tính thuế phần này ta không thể giảm trừ theo kiểu cào bằng như vậy được. Đây có thể là một bước lùi của Dự thảo Luật thuế TNCN so với Pháp lệnh Sửa đổi bổ sung một số điều của Pháp lệnh thuế thu nhập đối với người có thu nhập cao số 14/2004/PL-UBTVQH11 được áp dụng từ ngày 1/7/2004. Theo Pháp lệnh tại Điều 10 qui định "Đối với ca sĩ, nghệ sĩ xiếc, múa, cầu thủ bóng đá, vận động viên chuyên nghiệp được trừ 25% thu nhập khi xác định thu nhập chịu thuế". Theo tôi phần này Dự thảo thuế TNCN nên kế thừa tinh thần giảm trừ của Pháp lệnh số 14/2004/PL-UBTVQH11, bên cạnh đó phải mở

rộng thêm đối tượng được trừ thu nhập khi tính thuế, ví dụ: các giáo sư giảng dạy ở các trường đại học, cao đẳng, bác sĩ, dược sĩ...

+ Phần đối với người phụ thuộc: Tương tự như trên ta không thể trừ theo kiểu cào bằng như trong Dự thảo thuế TNCN được, vì người phụ thuộc cũng có rất nhiều dạng khác nhau. Ví dụ tôi có một người bạn, đứa con đầu lòng mới 18 tháng tuổi đã phải mổ tim mất gần 35 triệu đồng, từ đó đến nay tiền thuốc không biết bao nhiêu mà kể, gần đây em bé lại phải tiếp tục mổ tinh hoàn mất gần 30 triệu nữa, thu nhập của hai vợ chồng khoảng gần 10 triệu đồng/tháng, trong đó thu nhập của vợ 8 triệu đồng/tháng, hai vợ chồng phải nhờ ông bà nội, ngoại giúp đỡ chi phí để lo cho con. Như vậy, nếu người vợ chỉ được giảm trừ thu nhập cho 1 người phụ thuộc là người con thì vẫn còn phải nộp thuế, số thuế phải nộp bình quân 1 tháng như sau:

	Tổng thu nhập	Phần giảm trừ cho bản thân	Phần giảm trừ cho người phụ thuộc	Thu nhập tính thuế	Thuế suất	Thuế TNCN
1	2	3	4	5=2-3-4	6	7=5x6
Người vợ	8.000.000	4.000.000	1.600.000	2.400.000	5%	120.000

Điều này là hết sức phi lý, vì như hai bạn tôi thu nhập không đủ trang trải các chi phí trong gia đình dù đã hết sức tiết kiệm, phải vay mượn, nhờ sự trợ giúp từ bên ngoài mới tồn tại được, lại phải nộp thuế thu nhập bình quân tháng 120.000 đồng thì lấy đâu ra trả nợ và trang trải chi phí cho con. Theo tôi, phần này nên trừ thu nhập khi tính thuế cho người phụ thuộc theo Dự thảo Luật thuế TNCN đối những người phụ thuộc có sức khỏe bình thường. Đối với người phụ thuộc bị các chứng bệnh nan y, ta nên trừ thu nhập căn cứ theo các hóa đơn chữa bệnh thực tế và có xác nhận của bệnh viện về chứng bệnh đó. Điều này cũng là một cách thức để từng bước tạo thói quen trong xã hội, sử dụng chứng từ khi phát sinh chi phí, tiến đến tính thuế TNCN theo chi phí thực tế của người nộp thuế.